
Pohanský král

Za slunečného počasí, jež rozzářilo den jako víno, což je po celé Británii vyjma Cambrijských vrchů věc zhola neznámá, králův vyvolávač desetkrát udeřil do svého kotle. Podobný buben jsem ještě nikdy neviděl a Gerald mi šeptal, že je nepochybně z římských dob a že na něj možná bubnovali do pochodu nějaké legii za císaře Claudia čtyři sta let zpátky. Početný zástup nás, kteří jsme měli skládat přísahu, se ihned zformoval do dlouhé křivolaké linie, kterou jeden z vojáků rychle vyrovnal hrotem svého kopí. Na náš původ nikdo nebral zřetel a mladí earlové, svobodní muži i nevolníci stáli bok po boku. Tomu jsem byl docela rád, protože jinak bych měl místo mezi lidmi prostředního stavu, což byla okolnost, kterou jsem se už dávno rozhodl změnit. Nu a po tom, co se událo o jedenácté hodině předprvomájového večera a ještě později, jsem se zapřísahal, že to dokážu. Přestal jsem být tím mládencem, jakým jsem býval ještě včera v poledne, už jsem nehodlal žít jako napůl spokojený pán divokého dobytka, jelenů a divočáků v šerých, tísnivých hvozdech. Ale s čím bych se měl spokojit a čím by tedy logicky měly mé sny vrcholit, to jsem nevěděl.

V řadě nás muselo stát na dvě stovky a všichni jsme se narodili v rozmezí dvanácti měsíců. A za tu dobu se narodilo zhruba stejné množství děvčat! Protože se moji krajané dožívali v průměru čtyřiceti let, panoval král Vortigern nad šestnáctitisícovým davem duší, což, jak jsem si tehdy myslel, pozvedalo Cambrii mezi nejlidnatější království civilizovaného světa. K oslavě Beltane a naší přísaze se shromáždily celé dva tisíce starých i mla-

dých. Avšak jeden z nás se k nástupu opozdil, a tehdy jsem se poučil o strašlivé královské moci.

Tu králův trubáč hlasitě rozezněl svou trumpetu a král vyšel ze svého paláce za svým harfeníkem, krásně ustrojeným, a dalšími třemi hudebníky, méně skvěle oblečenými, kteří hráli na píšťalový roh, skřipky a brumli. Tu se ze zástupu zvedl hlasitý pozdravný křik, až jsem se rozechvěl. Král byl také vysoký člověk, byť ne tolik jako Modred, a nekráčel jako pán všeho tvorstva nebo jako jelen po trávníku. Pyšnil se nádherným knírem, jehož barva se blížila téměř zlatu jeho koruny, a plášť, do něhož se halil, mohl mít hodnotu dvaceti krav. Z ramenou mu splývala krátká pláštěnka ušitá z kožešiny lasic z daleké ledové severní říše, sněhově bílá, jen s černými konečky ocásků. Ano, jednou, když panovala krutá zima, jsem také zahlédl bílou lasici, tak hebkou a krásnou, že mě napadlo, abych ji nosil na límci své tuniky, až mi Merdin řekl, že v tom případě bych dostal jiný límec, z konopného lana, protože bych porušil královské právo, neboť vladařský hermélín smí nosit jenom panovník a jeho nejbližší příbuzní.

Za králem se ubírala plavá královna Enid se zlatou čelenkou vsazenou na vlasech barvy lnu, krásou se však nemohla rovnat naší němé Anně. Její plášť zaostával za královým, ale i tak mohl stát deset krav, a na slunci jasně zářily náhrdelníky z jantaru a jistě i dalších drahých kamenů, zlaté prsteny, náramky a brože, jimiž se ozdobila. Za ní kráčel Modred a při pohledu na něho se mi srdce v těle přestalo chvět a zvadlo jako povolená harfová struna. Ještě jsem neviděl elegantnějšího tvora samčího rodu, nevyjímaje ani horského rysa; vlasy měl načechrané, hlavu nakloněnou a ústa připravená k úsměvu. Vortimer, mladší syn, si vedle něho zasloužil politování. Za Vortigernovou rodinou funěli a hekali královští úředníci.

Hudba utichla. Král pozvedl svůj vladařský hlas.

„Důstojníku, jsou všichni kandidáti v této řadě?“

„Můj pane, jsou zde všichni až na jednoho. Leží tam vzadu za diváky, kam ho odvedli biřicové Tvého Veličenstva, aby pohled na něho neurazil tvůj královský zrak.“

„Naše královské oči zajisté už viděly i horší věci. Předvedte ho sem.“

A zástup se rychle rozděloval, lidé zírali, až se objevili královští biřicové a mezi sebou vedli poddanského mladíka se jhem na krku. Ze skloněné hlavy mu visely přes obličej dlouhé, slámově žluté vlasy. Rozhostilo se hluboké ticho, které narušil jen kňouravý nářek nějaké ženy.

„Postavte ho před řadu,“ přikázal král.

Biřicové zvedli mladíka na nohy a pak odstoupili. Opozdilec vynakládal zoufalé úsilí, aby se udržel na nohou, protože hřejivé dobré pivo ho umrtvilo a teď na něho dotíral ostrý chlad a strašlivé prozření. Kýval se ze strany na stranu, dopředu a dozadu, a zástup ani nedýchal; král klidně přihlížel, královna nakukovala skrz prsty ruky pozvednuté před obličej a Modred vyhlížel napjatě jako teriér, zda mu pán nehodí klacík. Pak náš vrstevník padl dopředu na obličej a všichni lidé současně vydali zvláštní zvuk, každý jen velice potichu, aby na sebe neupoutal pozornost, cosi jako slabé zasténání nebo dlouhý povzdech, a přece sbor těch zvuků naplnil vzduch.

„Odvedte ho k řece, ponořte ho na dno a na záda mu položte kámen,“ přikázal král. „Ale mějte na paměti, aby ležel kus po proudu od studnic, v nichž mí poddaní nabírají vodu do sudů, protože nestojíme o to, aby nám smrděl v kaši.“

„Sire, smím něco říct?“ zeptal se Modred pobaveně.

„Smíš.“

„Možná bys ho měl omilostnit, když před Tvým Veličenstvem tak oddaně padl na tvář.“

V kratičké odmlce, než král odpověděl, jsem se podívil, co vyprovokovalo Modreda k této poznámce. Lidé se nesmáli, koukali s otevřenými ústy. Snad je chtěl potěšit, protože i oni byli v zásadě neotesanci, kteří toho občas vypili přespříliš a pak dlouho vyspávali. Že by si dědic cambrijského trůnu chtěl naklonit poddané? Nebo snad jeho srdce obměkčil nářek té ženy?

„Modrede, svůj výnos už jsem vyslovil a písari ho latinsky zapsali a není možné jej pomínout ani z žertu,“ odvětil král. „Ale přece se zachovám milosrdně. Není pochyb, že jeho lože v lese bylo studené a říční dno je ještě studenější. Tak ho pověsíme na tamten dub, ať může poskakovat a skotačit, aby se zahřál. Ten strom kdysi byl pro druidy posvátný, a jestli někdo zde vyznává stále právo druidů, a ne naše, může se přesvědčit, jaké plody přináší, když se někdo vysmívá našim zákonům.“

Vskutku královská řeč. Vortigern ji pronesl hlasem znějícím nad hlas člověka. Myslel jsem právě na to, a ne na nářek té ženy, sotva hlasitější než skučení malého psíka, a nemyslel jsem ani na toho hulváta, který tam ležel jako poražené prase, i když občas pozvedl hlavu, jen aby mu padla zpátky do trávy. A v ohromení jsem hloubal nad obrázkem vysokého muže, jenž držel za ruku vysokou plavovlasou dívku, kteří se vymanili z davu a utíkali přes

kopec jako vyplašení zajáci, jen aby byli z dohledu. Nemohl jsem uvěřit, že by se báli o svou kůži, protože by jinak na Beltane vůbec nepřišli. Pravděpodobněji se zdálo, že je oběma odporné přihlížet oběšení, ať už ze slabosti srdce, nebo vnitřností. Dali se na útek, ještě než král svou řeč dokončil, a to se Vortigernovi příliš nezamlouvalo, aspoň pokud jsem mohl hádat.

Bířicové přistoupili, chopili se mladého pijana, zvedli ho a nesli ke stromu. Provaz tam byl připravený, protože se používal často; muž značného významu a vážnosti, ustrojený v drahém oděvu, uvázal oprátku, vyzkoušel pevnost uzlu a navlékl ji chlapci na krk. Mladík vedle mě zděšeně šeptal, že to je Gwyn, králův kat, nejlepší v Británii. Dobře jsem si ho prohlédl, kdybych ho třeba ještě někdy potkal. Vysoký, hubený, mrštný, s pleší na temeni a pahýly zubů třícími z horní čelisti. Čiperně vylezl na strom a uvázal konec lana na vysokou větev. Když slézal, měl v obličejí ostrý, liščí výraz.

„Pusťte ho, braši,“ přikázal a ustoupil kus zpátky – a zdálo se, že to bylo vše, co je třeba k dobrému pověšení – snadný způsob, jak vytrhnout z kořenů osmnáct let rostoucí semenáček, zhasit světélko, které se tajuplně rozhořelo. Nicméně došlo k drobné nehodě, která narušila řádnost celé procedury. Ten venkovan nenosil šle a kalhoty mu na štíhlém pase přidržoval jen kus provázku. Jak v oprátce tuze divoce kopal a trhal sebou, šňůrka praskla a dolní kus oděvu se sesunul k zemi jen vteřinu před tím, než oběšenec s velkou silou vyprázdnil močový měchýř. Kat Gwyn stál rovnou před ním a neměl čas uhnout.

Zástup silně vykřikl, a snad by se to dalo nazvat zachechtáním, kdyby to neznělo spíš jako triumfální zaječení, že jeden z nich dokonce i ve smrti získal převahu nad svými nepřáteli. Po tomto výkřiku se opět rozhostilo naprosté ticho, ani lano nevrzalo, a hloubka toho mlčení žádala další dění. Žalostný křik také ztichl, a když se lidé ohlíželi po nařikající ženě, spatřili ji ležet schoulenou na trávě. Někdo se nad ni sklonil, maličko s ní zatřásl a pak se rychle napřímil. Jako by nějaká toulavá fena žalostně vyla kvůli štěněti, které jí zabili, a pak si sama srazila vaz, aby mohla následovat svého potomka.

Znovu promluvil král, takže všichni stáhli natažené krky a zaklapli otevřená ústa.

„Nyní tito poddaní, jak tu stojí před námi, budou přísahat věrnost naší koruně, našemu trůnu i dynastii, pocházející od bohů, i naší královské osobě.“

První králův ministr nám přikázal, abychom pozvedli pravou ruku, zatímco on odříkával přísahu, nejdřív cizí řečí, což musela být latina, a pak i jazykem, jímž jsme mluvili v Cambrii. Špičku malíčku levé ruky jsem opíral o palec, abych vytvořil kroužek. Tento kroužek symbolizoval Slunce, jež kraluje nade všemi. Vzduch mi občerstvil nozdry. Každý předmět kolem, každý odstín listí a oblohy, královské nádhery i okolních vrchů přede mnou vyvstal s kouzelnou ostroší. Když jsem se znovu podíval na krále, všiml jsem si, že kdyby nenosil korunu, převyšoval bych ho. Jestliže by někdy spočinula koruna na mé hlavě, jak vysoko bych se tyčil?

Kvůli uvolnění místa pro hry odnesli vojáci dva nezhledné mrtvé předměty, aby je hodili do mělkého hrobu nebo předhodili královské psí smečce. Král se začal chovat bodře ve chvíli, kdy jeho noví přísežníci začali zápolit ve vrhu břemenem, skoku přes překážku, běhu na krátkou vzdálenost, skoku přes kozu a hře na schovávanou, v nichž byl vítězi odměnou pohár medoviny. Tyto podružné hry jsem vynechával a čekal jsem na náročnější, jichž se mohl účastnit každý z příchozích. Nejprve jsem nastoupil k běhu na sto kroků a nečinilo mi problém prohrát se šlachovitým chlapíkem, jemuž se krátké nožky kmitaly jako divokému praseti. Následoval zápas ve volném stylu, a už jsem se odhodlával vejít do kruhu, ale bez zřejmého důvodu jsem zůstal stát na místě. Zato jsem závodil v hodu kopím a hodil jsem dobře, i když jsem nezmáhl. Následující hra, dalo-li se to tak označit, byla vyhlášena za hlavní soutěž oslav, a šlo o souboj s tyčí; vítěz měl z králových rukou převzít bronzový pohár. A tu jsem znovu pocítil váhavost, jestli se mám zápasů účastnit, a také jsem začal chápat proč.

Všichni vítězové a zápasníci v ostatních soutěžích se silně potili a ztěžka lapali po dechu. Ani o jedno z toho jsem nestál, ani o únavu nebo slabost – ale kdy dřív jsem si šetřil silné svaly a dobrý dech? Na ty případy jsem si velmi dobře vzpomínal: tehdy, když jsem sledoval krvavou stopu poraněného jelena nebo stopy divokých černých turů, medvěda nebo velkého kance. Protože takové pronásledování někdy lovené zvíře ukončilo nečekaným útokem, divokým jako blesky a hromy v našich kopcích.

Neviděl jsem na obloze ani mráček a žádné špatné znamení, nic než královské radovánky, ale cosi jsem cítil ve vzduchu, snad nakažlivý odér, který

podle Merdina hustě obklopuje trůn. Šel jsem si promluvit se svým průvodcem Geraldem.

„Pamatuješ na to Merdinovo přirovnání o králi v žitném poli?“

„Ano, a ty jsi z těch vysokých klasů.“

„Mohli bychom se vytrátit do lesa?“

„Dokud král s královnou nezajdou do paláce, tak ne.“

„Myslíš si, že...“

„Ne, nic si nemyslím. Jen cítím něco jako měsíční přísvit. Pro Vortigerna nejsi víc než vysoký trouba v dřevákách. I kdyby o Merdinovi věděl víc než my oba dohromady, ani sám král se neodváží prolít na prvního máje nevinou krev. Vrať se a dováděj s ostatními. Ne, ještě chvíličku počkej...“

Královský organizátor zábavy, nevelký veselý chlapík, jenž hlasem jako trumpeta ohlašoval zápasy a oznamoval jejich vítěze, znovu promluvil.

„Věrní královi poddaní! Tyto hry nemohou skončit bez zkřížení zbraní – na tři škrábnutí proti dvěma, bez těžkých zásahů. Sám princ Modred se chopí jednoho meče a vybere si protivníka. Cenou je stříbrný pohár, a i poražený získá olovený pohár zdobený achátem. Tak přistupte, dychtiví mládenci! Koho z vás si Modred vybere?“

„Mě,“ řekl jsem si, a napůl jsem tomu věřil.

Modred pružným krokem procházel sem a tam prostranstvím, prohodil pár slov s přiměřeně vyhlížejícími mládenci a šel dál. Postavil jsem se tak, abych nevyčníval, ale ani se neschovával, protože jsem cítil, že ať se stane cokoli, bude to úradek bohů a neutechu před ním, i kdybych se o to pokusil. Princ mě zahlédl už z dálky, trochu víc naklonil hlavu, vydal se přímo ke mně a v očích mu svítil radostný lesk.

„Jsi tady nejvyšší muž vyjma mě,“ pravil.

„Můj pane, myslím, že jsem o chlup vyšší,“ odvětil jsem. „Moje dřeváky nemají tak vysokou podrážku jako tvoje krásné boty z Galie.“

„Už jsem tě slyšel promluvit a viděl jsem tvou tvář. Ale kdy to k čertu bylo?“

„Včera večer, můj pane. Přišel jsi ke mně, když jsem při Beltane seděl s Elain od Jezera.“

„Zatraceně, máš pravdu! Jak že se to jmenuješ?“

„Ambrose.“

„Krátké a stručné. K čemu mít víc než jedno jméno, když je muž vysoký a odvážný? Už jsi někdy bojoval s mečem?“

„Jen při kratochvíli, můj pane.“

„Dá se hádat, že to byl slušný boj, žádné nemotorné strkání. Vidím na tvé tváři jizvy a zápěstí máš hodně silná. No, dál už nebudu hledat, pokud se mi postavíš.“

„Prosím, vyvol si nějakého mladého earla, který ti bude přiměřeným soupeřem.“

„Pche, to jsou padavky, co žmoulají v hubě latinu a hrají kroužky. A ty nejsi tak pokorný, jak se tváříš, leda by tvé odvážné oči lhaly. Oba jsme svěží a potřebujeme se pořádně zpotit, navíc ti troubové kolem ocení, když zazvoní železo. Máš princovu přísahu, že nebudeš litovat.“

Zachoval jsem nehybnou tvář, ale myšlenky mi poletovaly jako sokoli. Říkal jsem si, jestli mrtvý může něčeho litovat, nebo si pamatovat něco z toho, co se přihodilo, když se unáhlil. Jestli ne, bylo by to jen dobře, protože i sotva ochmýřený osmnáctiletý mladík by rád zapomněl na daleko víc věcí, než by si chtěl zapamatovat, a starého čtyřicátníka musí soužit mnoho skličujících vzpomínek a mezi nimi jen několik zářivých, jako tvrdá, živá zrnka v nevolníkově měchu shnilého osiva. Někdy jsem za pozdních večerů rozprávěl s Merdinem o Zemi mrtvých. Domníval se, že někde za mořskými mlhami zemřelí žijí dál a jejich těla se nějak obnoví, říkal však, že musí překročit jednu řeku, která se jmenuje Léthé, což je slovo ze zaniklého jazyka a znamená Zapomnění. Modreda možná velice pobavilo, když mi dal takový slib.

Proč by ale prahl po mém životě? Zdravý rozum nenabízel žádnou odpověď. Ale jestli mě chtěl zabít, měl dobrou příležitost to udělat. Jistě znal obecnou víru lidí, že náhlá smrt zpravidla udeří třikrát po sobě.

Hlupáka oběsili, žena, jež ho milovala, ho rychle následovala, a když teď vysokému ňoumovi, nevyklému způsobům u dvora, náhodou rozseknou břicho, diváci jen zavrtí hlavami, budou mě litovat a vědoucně mumlat, že stará přísloví jsou přece jen pravdivá.

Nicméně šlo i o to, že bych rád, aby se mě Modred pokusil zabít, a neuspěl. Ze všech her, jež jsem kdy hrál, by to byla ta nejlepší. Příčila by se ovšem Merdinovu přísnému varování. Netušil jsem, co bych mohl získat, ale zřejmě hodně ztratit. Jenže žádný muž se nemůže cítit mužem, pokud se nevyhne lepkavé pavučině obvyklých okolností, a nemůže žít velký život a snít o koruně, pokud se bude vždycky řídit dobrými radami a chovat se tupě rozvážně.

„Dáváš si s odpovědí hodně načas,“ řekl Modred. „Obyčejně nemívám takovou trpělivost, a kdybych nebyl přesvědčen, že zápas s tebou bude stát za to, už bych ti mečem odsekl ucho a nechal tě běžet.“ A veselé oči tvrdě upíral do mých.

„Promiň mi, pane. Sotva se mohu přimět k tomu, abych zkřížil meč s tak skvělým princem. Pamatuj, že mám jen jedno jméno, a nijak významné. Nebude to pro tebe hanba, šermovat se mnou?“

„Na muže beze jména mluvíš nezvykle výřečně. Ne, na tom, co mě těší, nic zahanbujícího nevidím. Zahanbí mě, jen když odmítnu pobavení kvůli povinnosti a podobně. Já žiju pro potěšení.“

„Jestli tě má ten zápas potěšit, pak přijímám.“

„Budou ti vyhovovat dlouhé meče a dobré štíty?“

„Ano, pane.“ S dlouhým mečem jsem se učil šermovat.

„Po dobu souboje jsme si rovní, to je příjemný římský zvyk. Copak jeden z císařů nebojoval proti gladiátorům a nepřijímal zásahy s dobrou myslí? Jestli to svedeš, můžeš mě škrábnout, milý nepříteli. Ty křupany jen pobaví, když scénu ozdobí trocha královské krve, a já jí snadno mohu trochu obětovat.“

Oslovil královského obřadníka a sdělil mu, že si vybral mě. Dav kolem se rozjásal, i když důvod jáso tu jsem nechápal, snad jen že se střetnou dva nejvyšší muži na celém prostranství. Že jsem byl obyčejný chlapík, moje výhra by je potěšila, ale když prohraju, tak proč jsem se hnal zkřížit meč s princem? Přestal jsem myslet na možnost, že podlehnu.

Přesto jsem nevěřil, že cena za vítězství a ztráta při prohře mohou být tak značné, jak mi je vykreslovala má obrazotvornost. Obloha byla příliš modrá, jarní tráva ostře zelená, král se po vypitých pohárech tvářil spokojeně jako ospalá kachna a Modredovi radostně jiskřily oči. Zaujali jsme své pozice a zkřížili meče. „Do boje!“ vykřikl pořadatel, jako by byl sám král.

Železné meče se srazily a halasně zazvonily a obecenstvo předpokládalo, že šermujeme z plných sil. Po pravdě jsme se navzájem zkoušeli, do jaké míry ten druhý ovládá umění zacházet s mečem, a také jsme rychle poznali odpověď. Pak jsme začali pátrat, kdo z nás je lepší, a zřejmě bychom to zjišťovali docela dlouho, protože jsme oba dobře clonili. Kdyby Fortuna pootočila svým kolem o poslední coul ve prospěch některého z nás, nebyla by zkouška poctivá. Začali jsme se potit, přidali jsme do výpadů sílu, odráželi je štíty nebo jim uhýbali či odsakovali tak, abychom se vyhnuli spodním úderům. Zprvu

mě napadlo, že bych ho mohl unavit, neboť jsem vysoko cenil svou odolnost, kterou jsem nabył díky dlouhým Geraldovým útokům a mému drsnému životu lesního lovce. Tento nápad jsem rychle pustil z hlavy, protože Modred byl silný jako dub a ohebný jako tis. Mohl jsem zvítězit jen lepším šermováním; nikdy předtím jsem netušil, jak dobrý šermíř byl Gerald, že mě dokázal připravit tak, abych se mohl v souboji postavit tomuto člověku.

V tak náročném utkání musí nervy zůstat v klidu, přinejmenším v této fázi. Jestliže bych se příliš rozohnil, došlo by ke krátkému spojení a rychle by následovala porážka. Akce jednoho z nás vyvolávala stejně ráznou odvetu druhého, a to se mi začalo zamlouvat, dílem i pro hrozící nebezpečí, přestože jsme měli končit u škrábanců a povrchových zranění a žádné hluboké rány se nepředpokládaly. Při šermování s dlouhými meči, jak jsem je pozoroval na trhu, kde se utkali jacísi dva cikáni, se jejich čepele jakoby spojily v objetí nikoli nepodobném projevu lásky, bodaly, couvaly, oddělovaly se od sebe, zlehka se líbaly, svíraly, těsně pojily. Radost na to hledět, ale usoudil jsem, že jejich boj není ani z poloviny tak nebezpečný jako naše dobré starobylé osekávání, jemuž jsme se naučili snad od Římanů, anebo se tomu naučili oni od srdnatých cambrijských šermířů. A také bylo docela možné, že Gerald, Modred a já jsme neměli sobě rovné od Severnu po ústí řeky Dee.

Kdybych se býval narodil jako princ, abych mohl bojovat řádně vyzbrojený a snadněji porazit toho pyšného a mocného soupeře!